

LUX

3 ФИЛМА
24 ЕЗИКА
28 ДЪРЖАВИ

FILM

DAYS

**À PEINE J'OUVRE LES YEUX
(КАТО ОТВОРЯ ОЧИ)**

Лейла Бузид
Франция, Тунис, Белгия, Обединени арабски
емирства

**LUX
FILM PRIZE**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ
РАБОТИ В ПОЛЗА НА КУЛТУРАТА

ye10
ars

Европейски парламент

À PEINE J'OUVRE LES YEUX

Като отворя очи

ФИЛМ НА ЛЕЙЛА БУЗИД

Тунис, лятото на 2010 г., няколко месеца преди революцията. Фара, на 18 години, успешно полага матура и нейното семейство вече я вижда като лекарка,... но тя вижда нещата по различен начин.

Тя е певица в рок-група, която създава ангажирана музика. Трептяща, в опиянение, тя открива любовта и нощния живот на своя град против волята на майка си Хайет, която е наясно с Тунис и неговите табути.

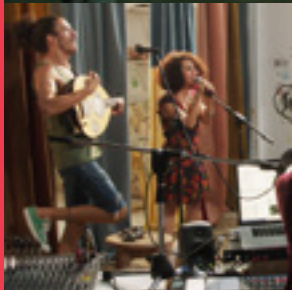
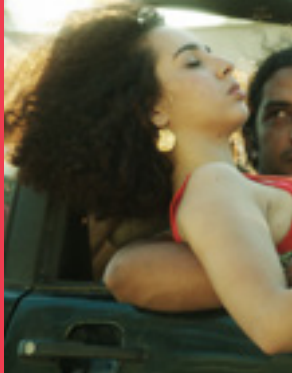
Но черни облаци надвисват над Фара, когато малката група решава да свири в кафенетата в столицата, където тя без притеснения дава воля на жаждата си за свобода и опиянението си от живота. Хайет бързо научава за безсрамното поведение на дъщеря си в места, в които ходят само мъже, и се опитва да я вразуми. Напразно. Донякъде водена от желанието си за бунт, донякъде несъзнаваща опасността, на която е изложена в авторитарния Тунис от онази епоха, Фара упорито и на висок глас разпространява подривните думи на своя партньор и лидер на групата Борхен, а чрез тях и надеждите на едно цяло поколение млади хора.

ПО-ШИРОК КОНТЕКСТ

Показателно е, че Лейла Бузид разполага действието на своя филм само няколко месеца преди революцията в Тунис, която бележи началото на Арабската пролет, широко многонационално движение за освобождение, което се дължи, наред с другото, на отхвърлянето на властващите авторитарни режими, острите социални неравенства, тежката икономическа криза, а също и на твърде значителния процент на младежка безработица. В Тунис чувството за потисничество и несправедливост, което тези младежи изпитват, е още по-силно, тъй като 42 % от населението е на възраст под двадесет и пет години, съдта високо ниво на образование и значителна привързаност към светските ценности. Докато в някои арабски държави, засегнати от революцията, във властта трайно се установяват ислямисти, като последиците от това са известни, Тунис успява да извърши истински демократичен преход. Въпреки първите си изборни успехи ислямистите в крайна сметка са свалени от власт и през януари 2014 г. страната приема нова конституция.

Пет години по-късно Лейла Бузид се връща към ранния етап на революцията в Тунис, като се съсредоточава върху ключовите фигури, предизвикателствата и факторите, които са в основата на тази революция: градски младежи с по-скоро добро социално положение, образовани и обхванати от пламенно желание за свобода (Фара и приятелите ѝ), климат на потисничество и следене, типичен за полицейските държави (арестуват първо Борхен, после Фара), корупция сред длъжностните лица (когато Фара изчезва, Хайет плаща на полицейския служител да започне незабавно търсенето), тежестта на традиционното общество и неговите мачистки ценности (погледите на мъжете върху Хайет, по-специално когато тя намира Борхен в кафенето вечерта, в която изчезва дъщеря ѝ)...

В контекста на терористичните нападения след Арабската пролет, които са част от епохата, в която се заснема филмът, *À peine j'ouvre les yeux* (Като отворя очи) дава повод за размисъл, без да се повдига пряко темата, по въпроса за непредвидените последици от една революция, която в крайна сметка разчиства пътя на консервативния ислямизъм, отхвърлен от тунизийското общество още през 2010 г. И ако филмът на Лейла Бузид предава надеждите на едно поколение, той предава също така непряко – чрез премълчаване, но със силно внушение – неговите изгубени илюзии и настоящи страхове. В този смисъл филмът, който би могъл да се изтълкува като дискретна покана за политическо осъзнаване и за някаква форма на интелектуална мобилизация, би трябвало да предизвика размисъл по решаващи въпроси като значението на защитата на свободите и на ценностите, върху които се основават демократичните общества.

ФАРА И ХАЙЕТ: ВРЪЗКАТА МАЙКА/ДЪЩЕРЯ В ЦЕНТЪРА НА ФИЛМА

Освен наистина трогателното описание на отношенията майка/дъщеря филмът на Лейла Бузид чрез тези два портрета на жени дава възможност да се разбере начинът, по който разочарованията се предават от поколение на поколение, и най-вече да се разбере колко е трудно да се търси каквато и да е форма на промяна, когато човек живее в полицейска държава. Също както Фара, Хайет в миналото е извършвала съпротивителна дейност, но за разлика от дъщеря си знае, че опитите за разклащане на установения ред се плащат много скъпо в държави като Тунис на Бен Али. Нейната история, която с времето я е направила модерна, но примирена жена, добре илюстрира безизходната, до която води всяка подривна дейност в подобен репресивен контекст. Що се отнася до Фара, която тук олицетворява жизнения устрем на младежта в търсене на свобода, вече можем да си представим съдбата, която я чака, имайки предвид житейския път на майка ѝ.

В кинематографичен аспект всички напрежения, които възникват между двете жени поради задушавачата атмосфера на потисничество, наложена от режима над цялото общество, намират особено ярък израз в силно емоционално натоварения монтаж на филма. Този начин да се подчертаят моментите на интензивен драматизъм в действителност позволява да се покаже разкъсването на майката между обичта към дъщеря ѝ, стремежа да я защити и лоялността към собствените ѝ младежки идеали.

ИНТЕРВЮ С ЛЕЙЛА БУЗИД (ОТКЪСИ ОТ КОМПЛЕКТ МАТЕРИАЛИ ЗА ПРЕСАТА)

Говорите за страховете пред полицейската система, но същевременно върху Тунис тегне заплаха от тероризъм. При все това религията напълно отсъства от филма.

Филмът показва млади хора, които кипят, действат активно, искат да правят музиката си, да свирят на концерти, да изживеят изкуството си. Религиозната реалност не е център на техния живот. Точно тази енергична и творческа младеж иска да заснема. Една младеж, която ежедневно се бори за самото си съществуване и за която рядко се говори. Единствените, които имат право

на изказвания в медиите, са тези, които се затварят в екстремизъм и насилие. Струва ми се важно да се каже, че има и друга младеж, на която ѝ се живее, и да ѝ се даде глас чрез Фара, да се покаже, че нейният устрем е спъван от един терор, който произтича от системата. Съществуват и други форми на терор освен тероризма. Фара иска да съществува като индивид, да бъде чул нейният глас.

Знаем за „тунизийския народ“, за „нас“, за нацията... Но какво място има за „аз“? На каква цена съществува човек като свободен индивид в Тунис? Трябваше ли да платите и Вие тази цена?

Филмът поставя въпроса: „Как в Тунис човек може да се разграничи от семейството, обществото и системата?“. Това е въпрос за енергията, която се изисква за подобно освобождение, съпротивлението, което се поражда, и насилието, до което това може да доведе. Проследяваме пътя на Фара, която е жадна за живот, съществува пълноценно, спрямо и против всички, за което тя бива наказана, смачкана.

Мисля, че всеки в Тунис заплаща цена, независимо дали е човек на изкуството или не. Това се случва в един или друг момент от живота, в личен, семеен, социален, образователен план. В тунизийското общество човек или прави отстъпки, или се сблъсква с определени пречки.

Историята във филма не е автобиографична, макар да има няколко ситуации, които съм преживяла: откритието, че близък приятел, който посещаваше същия кино клуб като мен, е бил доносник на полицията – лице, което е идвало, за да ни наблюдава и да се инфилтрира. Това беше много силен шок, в този момент разбрах до каква степен сме обкръжени и че човек не може да се доверява на нищо и никого.

Снимате социалното дъно в град Тунис, по-специално неговия нощен живот, баровете, влаковете, твърде мъжки места, влизате там с погледа на жена... След това отивате в провинцията, по-специално в минния район, където пращните пейзажи контрастират с динамичната градска среда.

Има една граница, която разделя тези места, и аз чувствам нужда да я разруша и се чувствам способна да направя това.

По-конкретно, по време на снимките, най-деликатната сцена беше моментът, когато Хайет попада в бара. Статистите бяха истинските клиенти на един бар с лоша репутация. Всеки път, когато снимахме дубъл на сцената, актрисата трябваше да влезе отново в бара и всеки път това беше изпитание. Мъжете, макар и статисти, я оглеждаха внимателно и натрапчиво, почти непристойно, без да сме искали от тях да правят това. Освен това всички жени в екипа усещаха натиска, който тези погледи упражняваха.

Настоявах да заснема тунизийски пространства с истинската атмосфера, която цари там, истинските хора, които работят или се движат там, както е в действителност. Крайградският влак, барове, автогарата са заснети по документален начин.

Въпросът беше да се въведе измислената фабула на филма в тези толкова живи и многолюдни места, от града... до фосфатните мини – крепостта на съпротивата при Бен Али... Там работниците играят самите себе си.

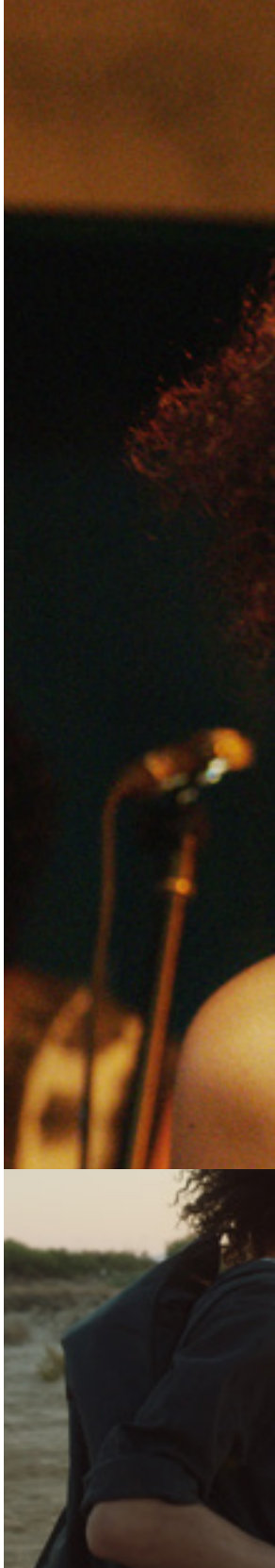
Във филма тази сцена създава едно прекъсване, позволява да се абстрахираш от фабулата – един вид „отдалечаване на вариообектива“, с което се създава ефект на картографиране на страната. Трябва да се има предвид, че текстовете на песните идват отдалеч, че усещането за задущаване идва издълбоко, скрито е под различни социални слоеве. С това се отдава почит на тези работници (които днес все още са в конфликт с властта), подчертава се, че на първо място тяхната съпротива подготви страната да се надигне. Тази съпротива започна още през 2008 г., много преди прочулия се акт на Буазизи.

Музиката във филма е носител на една от формите на съпротива. Автор е иракчанинът Хиам Алами.

Музиката, танците са отдушници, които винаги са съществували в популярната култура в Тунис. Традиционната музика „Мезуед“, танците, сватбените празненства са истинско интензивно и пречистващо представление за хората. В момента в бедните квартали възниква тунизийска рап сцена. Този рап е истинско убежище за някои хора и форма на силна съпротива, която успява да повлияе на много хора. Държавата явно много се страхува от тези опозиционни рапъри, тъй като се бори с тях и ги арестува за това, което казват с песните си.

Музиката бе голямото предизвикателство на този филм; не само да се намери актриса, която може да пее, но да се сформира група, да се композира музиката, да се напишат песните. Понякога си мислех, че е невъзможно. Срегнах се с много голям брой музиканти, но не успяхме да се разберем.

И тогава един ден случайно бях концерт в Париж и там открих група, чиято музика ме очарова: Alif Ensemble. Хиам беше един от петимата музиканти, произхождащи от различни арабски страни... Той композира песните за гласа на Бая и ги репетираха в продължение на цели седмици преди началото на снимките. Това създаде спойка между тях. Всички ние бяхме очаровани от музиката.

НАСОКИ ЗА РАЗМИСЪЛ

Какво може да се каже в този смисъл за мястото и ролята на изкуството в обществото?

les grignoux

10 ГОДИНИ ЕВРОПЕЙСКО КИНО ЗА ЕВРОПЕЙЦИТЕ

Европейският парламент има удоволствието да Ви представи трите филма, участващи в конкурса за ФИЛМОВАТА НАГРАДА „ЛУКС“ през 2016 г.:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX (Като отворя очи), филм на Лейла Бузид
Франция, Тунис, Белгия, Обединени арабски емирства;

MA VIE DE COURGETTE (Животът ми като Тиквичка), филм на Клод Барас
Швейцария, Франция;

TONI ERDMANN (Тони Ердман), филм на Марен Аде
Германия, Австрия, Румъния.

Тези многолики истории, които са рожба на впечатляващата отдаденост и на творческите умения на талантиви млади европейски режисьорки и режисьори, ще бъдат излъчени по време на петото издание на ФИЛМОВИ ДНИ „ЛУКС“.

ФИЛМОВА НАГРАДА „ЛУКС“

Културата играе основна роля в изграждането на нашите общества.

Ето защо Европейският парламент учреди ФИЛМОВАТА НАГРАДА „ЛУКС“ през 2007 г. с цел да засили разпространението на европейски филми в цяла Европа и да насърчи европейски дебати по важни обществени въпроси.

ФИЛМОВАТА НАГРАДА „ЛУКС“ е единствена по рода си инициатива. Докато по-голямата част от европейските копродукции се прожектират единствено в държавата си на произход и рядко се разпространяват в други страни, дори и в ЕС, ФИЛМОВАТА НАГРАДА „ЛУКС“ предоставя рядката възможност три европейски филма да бъдат субтитрирани на 24-те официални езика на Европейския съюз.

Лауреатът на конкурса за ФИЛМОВАТА НАГРАДА „ЛУКС“ ще бъде излъчен чрез гласуване от членовете на Европейския парламент и ще бъде обявен на 23 ноември 2016 г.

ФИЛМОВИ ДНИ „ЛУКС“

ФИЛМОВАТА НАГРАДА „ЛУКС“ също така даде начало на ФИЛМОВИТЕ ДНИ „ЛУКС“. От 2012 г. насам трите филма, участващи в конкурса за ФИЛМОВАТА НАГРАДА „ЛУКС“, са представяни пред по-широка европейска публика по време на ФИЛМОВИТЕ ДНИ „ЛУКС“.

С ФИЛМОВИТЕ ДНИ „ЛУКС“ Ви каним да се насладите на едно незабравимо културно преживяване, което преодолява границите. От октомври до декември 2016 г. можете да се присъедините към любителите на киното в цяла Европа, като гледате прожекциите на *À peine j'ouvre les yeux (Като отворя очи)*, *Ma vie de Courgette (Животът ми като Тиквичка)* и *Toni Erdmann (Тони Ердман)* на един от 24-те официални езика на Европейския съюз. Не забравяйте да гласувате за предпочитания от Вас филм на нашия уебсайт luxprize.eu или на нашата страница във Фейсбук!

СПЕЦИАЛНА НАГРАДА НА ПУБЛИКАТА

Специалната награда на публиката е наградата, присъдена от зрителите в рамките на ФИЛМОВАТА НАГРАДА „ЛУКС“. Не пропускайте да гласувате за *À peine j'ouvre les yeux (Като отворя очи)*, *Ma vie de Courgette (Животът ми като Тиквичка)* и *Toni Erdmann (Тони Ердман)*! Може би ще имате шанса да Ви изберат за зрителя, който ще присъства на Международния филмов фестивал в Карлови Вари през юли 2017 г. – по покана на Европейския парламент – и който ще обяви заглавието на филма, получил Специалната награда на публиката.

ГЛЕДАЙТЕ,
ОБСЪЖДАЙТЕ
И ГЛАСУВАЙТЕ

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

РЕЖИСЬОР: Лейла Бузид

СЦЕНАРИЙ: Лейла Бузид, Мари-Софи Шамбон

С УЧАСТИЕТО НА: Бая Медафер, Галия Бенали, Монтасар Аяри, Ласад Джамуси, Аймен Омрани

ОПЕРАТОР: Себастиен Гопфер

МУЗИКА: Хиам Алами

ПРОДУЦЕНТИ: Сандра да Фонсека, Имед Марзук

ПРОДУКЦИЯ: Blue Monday Productions, Propaganda Production

КОПРОДУКЦИЯ: Hélicotronic

ГОДИНА: 2015 г.

ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ: 102 мин.

ЖАНР: игрален филм

ДЪРЖАВА: Франция, Тунис, Белгия, Обединени арабски емирства

ОРИГИНАЛНА ЕЗИКОВА ВЕРСИЯ: арабски език

